

Inleiding

Stichting LOS ondersteunt het netwerk van de hulpverlening aan mensen zonder verblijfsvergunning. Wij doen dat door :

- informatievoorziening
- netwerkbevordering
- onderzoek en rapportages
- gezamenlijke lobby op thema's die relevant zijn voor (de hulpverlening aan) mensen zonder verblijfsvergunning

Daarnaast onderhoudt Stichting LOS het Meldpunt Vreemdelingendetentie: een gratis telefonische helpdesk om vreemdelingen te ondersteunen bij klachten inzake hun detentieomstandigheden.

De corona-crisis in 2020 dwong ons om onze activiteiten bij te stellen. Het Meldpunt heeft heel veel aandacht besteed aan de ongedocumenteerden die in Vreemdelingendetentie bleven, met veel minder vrijheden en te weinig mogelijkheden voor hygiëne. Anderzijds hebben een aantal geplande activiteiten in 2020 geen doorgang gevonden, en hebben projecten of samenwerkings-plannen op een laag pitje gestaan. Dat betekent dat we in 2021 voor een deel teruggrijpen op de plannen die we voor 2020 gemaakt hebben en die om diverse redenen vertraging opliepen, of zelfs helemaal niet door konden gaan.

Inhoudsopgave

Werkplan 2021	1
Inleiding.....	1
Inhoudsopgave.....	1
A. Regulier werk: informatievoorziening/ informatiewisseling.....	2
B. Thematische inzet en lobby in 2021	2
B-1. Basisrechten ongedocumenteerden.....	2
B-2. Vreemdelingendetentie	3
C. Projecten	6
C-1. Uitrol project Monitoring effecten nieuw landelijk BBB-beleid	6
C-2. Project Dublinclaimanten.....	6
D. Randvoorwaarden.....	7
D-1. Organisatie	7
D-2. Samenwerking.....	7
D-3. Financiële basis	7
E. Begroting.....	8

A. Regulier werk: informatievoorziening/ informatieuitwisseling

Stichting LOS informeert en adviseert opvanginstellingen, hulpverleners en particulieren over de materiële rechtspositie en verblijfsrechtelijke vragen met betrekking tot ongedocumenteerden. Wij doen dit door middel van een telefonische helpdesk, diverse nieuwsbrieven en door het organiseren van bijeenkomsten zoals het Platform Migranten zonder Verblijfsvergunning. Op basis van de zo verkregen informatie ontwikkelen wij ad-hoc overleggen en initiëren wij kennisuitwisseling. Waar dat zinvol is, wordt contact gelegd met media en politiek om relevante onderwerpen op de agenda te krijgen.

Stichting LOS ondersteunt specifiek ongedocumenteerden in vreemdelingendetentie met een gratis telefonische helpdesk, zodat zij ons kunnen informeren over de detentieomstandigheden. Waar zinvol ondersteunen wij hun klachten bij de Commissie van Toezicht. Op basis van de informatie die wij verkrijgen informeren wij het brede publiek middels social media, nieuwsbrief, rapportages, inbreng bij nationale en internationale conferenties en (waar dit passend is) het aanklaarten van knelpuntenvia media en het politieke debat.

In 2021 gaat deze inzet onverminderd door, het vormt de basis van ons werk.

In het verkiezingsjaar 2021 zullen we in het bijzonder opkomen voor de rechten van ongedocumenteerden, zowel in de verkiezingsprogramma's als tijdens de formatieperiode.

B. Thematische inzet en lobby in 2021

Als onderdeel van ons reguliere werk zullen we ons ook in 2021 blijven bezighouden met de volgende thema's die relevant zijn voor de hulpverlening aan ongedocumenteerden en vreemdelingen in detentie:

B-1. Basisrechten ongedocumenteerden

Ook mensen zonder verblijfsvergunning hebben rechten, bijvoorbeeld het recht op medisch noodzakelijke zorg, onderwijs voor minderjarigen, arbeidsrechten en huurrecht. Stichting LOS houdt de wetgeving op deze onderwerpen bij, deelt deze kennis met individuen en organisaties en probeert de mogelijkheden op te rekken waar dat kan.

1a Onderdak en levensonderhoud voor iedereen toegankelijk maken

Een deel van de ongedocumenteerden lukt het niet om te overleven zonder steun van organisaties. Met name het vinden van onderdak en levensonderhoud is een knelpunt. Op de website Stichting LOS staan de adresgegevens van de bij ons bekende opvangorganisaties; deze gegevens houden we ook in 2021 actueel.

In 2019 is de Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) van start gegaan. Stichting LOS is nauw betrokken bij de organisaties die de LVV uitvoeren. Met hen organiseren we regelmatig overleg om ervaringen uit te wisselen en sterker te staan in de onderhandelingen met Rijk en Gemeenten. Ook onderhouden we de contacten met ambtenaren uit actieve LVV- en BBB-gemeenten om up-to-date te blijven. In het afgelopen jaar hebben wij enkele contacten met politici gehad, dit wordt vervolgd in 2021. Hierbij wordt nauw samengewerkt met ASKV/ Steunpunt Vluchtelingen in Amsterdam.

We verzamelen de relevante jurisprudentie en signalen over de toegang tot onderdak en verspreiden die onder de hulpverleners voor ongedocumenteerden, met het doel om zoveel mogelijk ongedocumenteerden recht op onderdak en basisvoorzieningen te geven.

Resultaten:

- onderwerp BBB/ LVV op de agenda van minstens één bijeenkomst van het Platform Migranten

zonder Verblijfsvergunning (PMZV).

- organiseren van overleggen van NGO's in de LVV-gemeenten
- reageren op landelijke beleidsvoornemens m.b.t. de opvang van ongedocumenteerden
- informeren van media en politiek over de ontwikkelingen en de risico's van de LVV, in samenwerking met ASKV in Amsterdam.
- reageren op de voorstellen van de politieke partijen in de verkiezingstijd en de formatie-periode

1b Zinnvolle dagbesteding en onderwijs

Mensen zonder verblijfsvergunning mogen niet werken en kunnen geen bekostigd onderwijs volgen. Daardoor moeten zij noodgedwongen passief blijven. Dat is schadelijk voor hun gezondheid en helpt hen niet om in beweging te komen en nieuwe plannen te maken. In 2015 startten we daarom, op verzoek van hulporganisaties, met een landelijke werkgroep Zinnvolle dagbesteding en Onderwijs. Doel van deze werkgroep is om de praktijk in de verschillende steden uit te wisselen, gezamenlijk kennis op te doen over belemmeringen en mogelijke oplossingen, en indien mogelijk beleidswijziging te bevorderen. Met deze werkgroep schreven we een Manifest, organiseerden conferenties en initieerden onderzoek. In enkele steden zijn moties aangenomen over activering van ongedocumenteerden. Op al deze manieren proberen we de wettelijke ruimte zo goed mogelijk te gebruiken en waar mogelijk op te rekken.

Stichting LOS houdt de ontwikkelingen bij, stimuleert en faciliteert het debat over dit thema, en plaatst regelmatig nieuwe informatie op de website www.iedereen-aandeslag.nl.

Resultaten:

- het ondersteunen of verwijzen van individuele hulpvragen van ongedocumenteerde potentiële studenten en hun begeleiders.
- stimuleren van uitwisseling over praktijk en wetgeving met betrekking tot activering van ongedocumenteerden, met name voor wat betreft de toegang tot onderwijs
- bijhouden van de website [iedereen-aandeslag.nl](http://www.iedereen-aandeslag.nl)
- bevorderen van kennis over Duldung (de status die in Dld aan uitgeprocedeerde asielzoekers wordt gegeven, waarmee ze kunnen blijven participeren en onder voorwaarden kunnen legaliseren), inzetten in lokale en landelijke lobby

1c Website www.basicrights.nl vernieuwen

Op de website [basicrights.nl](http://www.basicrights.nl) staan de rechten van ongedocumenteerden en relevante contactgegevens in zes steden, in drie talen. De inhoudelijke informatie komt van Stichting LOS. Daarnaast zijn lokale hulpverleners betrokken, zij leveren lokale adressen aan en updaten hun lokale pagina. De website wordt onder andere onder de aandacht gebracht met het jaarlijkse Basic Rights Festival (helaas kon dat in 2020 niet doorgaan). De afgelopen jaren is gebleken dat deze site, ondanks enkele aanpassingen, niet goed voldoet. In 2021 zullen we de site daarom vernieuwen, in samenwerking met organisaties in Amsterdam.

Resultaten:

- vernieuwing van de website www.basicrights.nl
- organisatie van het basicrightsfestival in de zomer van 2021.

B-2. Vreemdelingendetentie

Sinds 2010 onderhoudt Stichting LOS het Meldpunt Vreemdelingendetentie, een helpdesk voor vreemdelingen in detentie, waarmee we de detentieomstandigheden monitoren en proberen te verbeteren. We ondersteunen individuele klachtprocedures, we bespreken onze ervaringen met de directie en we brengen structurele misstanden onder de aandacht van politici en media door middel van rapportages. Dankzij de samenwerking met Amnesty International en Dokters van de Wereld hebben we op deze manier bij kunnen dragen aan het sterk verminderen van visitaties en aan meer aandacht voor de negatieve effecten

van isolatie als strafmaatregel.

2a Signaleren misstanden in Vreemdelingendetentie

In de beginperiode van het Meldpunt lieten wij vreemdelingen zelf hun klachten indienen, eventueel in samenwerking met hun advocaat. Het bleek echter dat advocaten vreemdelingendetentie vaak onvoldoende kennis en tijd hadden om zich voor deze klachten in te zetten. Vanaf 2016 heeft het Meldpunt daarom het onderbouwen en verdedigen van klachten steeds meer zelf opgepakt. In 2016 werden door Stichting LOS 12 individuele klachten ingediend, in 2017 waren dit er 26, in 2018 waren dit 88 klachten, in 2019 ging het om 242 klachten. In de eerste helft van 2020 is het aantal klachten beperkt gebleven tot 48, omdat er minder mensen in detentie zaten en omdat de klachtenprocedures stillagen door corona. Het Meldpunt boekt soms successen in individuele klachten, bijvoorbeeld over geboeid vervoer, die we vervolgens met de directie bespreken om te komen tot structurele verbeteringen.

Doordat het Meldpunt nu zelf klachten schrijft, worden wij ook vaker gebeld. In 2016 ontving het Meldpunt 292 telefoontjes van 96 personen, in 2018 waren dit 736 telefoontjes van 152 personen, in 2019 ging het om 1166 telefoontjes van 202 personen en in de eerste helft van 2020 waren het 515 telefoontjes van 98 verschillende personen.

Zowel door de klachten als de telefonische contacten krijgen wij beter inzicht in de dagelijkse gang van zaken in het Detentiecentrum, het gedrag van de vreemdelingen en de achtergronden van beslissingen van de Directie, waardoor het Meldpunt een sterkere positie heeft gekregen in gesprekken met de Directie van het Detentiecentrum.

De groei van het aantal telefoontjes en de klachten hebben ons gemotiveerd om de capaciteit van het Meldpunt in 2020 te verdubbelen. Verschillende fondsen hebben dit mogelijk gemaakt.

Resultaten:

- registratie en adequate beantwoording van telefonische meldingen
- formuleren van klachten en ondersteunen van vreemdelingen bij de behandeling van deze klachten door de Commissie van Toezicht (CvT) en de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RsJ)
- twee maal per jaar overleg met de Directie van het Detentiecentrum over de ontvangen signalen.
- publieksinformatie over de situatie in vreemdelingendetentie door frequente publicaties van onze nieuwsbrief en door aanwezigheid op social media.
- publicatie van rapporten over de situatie in vreemdelingendetentie.

2b Monitoring uitzettingen

In 2018-2019 heeft het Meldpunt een pilot van 6 maanden uitgevoerd om te onderzoeken of monitoring van uitzettingen zinvol zou zijn. Resultaat van deze pilot is een verslag over 15 gemonitorde uitzettingen. Hieruit blijkt dat tijdens uitzettingen vergelijkbare misstanden plaatsvinden als tijdens vreemdelingendetentie (zoals isolatie en geboeid vervoer), maar dat het voor vreemdelingen nog moeilijker is om daarover te klagen.

Stichting LOS wil de kennis en faciliteiten van het Meldpunt graag inzetten om ook klachten over de werkwijze van overheidsdiensten tijdens uitzettingen te ondersteunen. De verdubbeling van de capaciteit van het Meldpunt in 2020 maakt dat mogelijk. In de corona-tijd hebben de uitzettingen van vreemdelingen uit detentie bijna stilgelegen. We blijven ons inzetten om, waar mogelijk, zicht te krijgen op het uitzetproces.

Resultaat:

- telefonische beschikbaarheid voor vreemdelingen bij misstanden tijdens en na uitzettingen
- juridisch ondersteunen van klachten van vreemdelingen in het uitzetproces
- verdieping van het eerder uitgevoerde onderzoek naar misstanden in het uitzetproces

- gesprekken met DT&V, DV&O en de KMar over omstandigheden tijdens de uitzetting.
- actualisering van de website, zodat ook monitoring van uitzettingen daarin een plek krijgt.

2c Voortgaande opvolging van wetsvoorstel Terugkeer en Vreemdelingenbewaring

Doel van dit wetsvoorstel is om vreemdelingendetentie los te maken van het strafrecht zo ruimte te maken voor een lichter regime. Het wetsvoorstel is al in 2013 gepubliceerd, maar pas in 2018 door de Tweede Kamer aangenomen. In 2019 werd het wetsvoorstel aangepast om ook de behandeling van zogenaamde 'overlastgevende asielzoekers' daarin mee te nemen. De Eerste Kamer stuurde het voorstel daarop terug naar de Tweede Kamer. In september 2020 vindt de eerste consultatieronde met de Tweede Kamer plaats. Het is dus nog onduidelijk wanneer het wetsvoorstel in werking treedt.

Het Meldpunt Vreemdelingendetentie schreef al diverse keren brieven aan het ministerie, de Tweede en Eerste Kamer op momenten dat dit wetsvoorstel behandeld werd. Dat blijven we doen. Na invoering van het nieuwe regime zal het Meldpunt de effecten natuurlijk monitoren.

Resultaten:

- continuering van de lobby richting het ministerie, de Tweede en Eerste Kamer op momenten dat dit wetsvoorstel behandeld wordt.
- na ingang van de regimewijziging een eigen analyse van de effecten schrijven en deze bij de formele evaluatie onder de aandacht van Kamerleden brengen.

C. Projecten

In 2020 beloofden we onderstaande projecten met projectfinanciering te financieren. Deze projecten zijn allebei ontwikkeld in samenwerking met andere organisaties. In het voorjaar van 2020 stond de (verdere) ontwikkeling van deze projecten stil, omdat de collega-organisaties druk waren met het opvangen van de effecten van de corona-pandemie. We pakken dit in het najaar van 2020 weer op.

C-1. Uitrol project Monitoring effecten nieuw landelijk BBB-beleid

Het doel van dit project is om de ontwikkelingen in de lokale BBB- en LVV-instellingen beter te monitoren: wie mag van de opvang gebruik maken, hoe stromen de opgevangen vreemdelingen uit, en hoe vergaat het de geweigerde ongedocumenteerden? Als deze informatie gezamenlijk gemonitord en gedeeld wordt, hebben organisaties meer inzicht in hun eigen werk en dat van collega-organisaties. Daarmee kunnen zij hun werk verbeteren en kan de lobby bij de lokale en landelijke overheid effectiever worden vormgegeven.

Dit project heeft Stichting LOS samen met ASKV-Amsterdam in 2018 gestart met een pilot. In deze pilot werden de weigeringen in Amsterdam gemonitord en is een start gemaakt met de verzameling van data over de opgevangen personen. De pilot is in 2019 afgerond. In 2019 is de monitor uitgerold naar vier LVV-gemeenten: Amsterdam, Utrecht, Rotterdam en Eindhoven. Eind 2019 bleek dat er knelpunten waren wat betreft de vergelijkbaarheid van de gegevens. Daarom is een ronde langs de organisaties gemaakt. Niet alle knelpunten konden opgelost worden.

In het najaar van 2020 wordt met de deelnemende organisaties geëvalueerd of het project wordt voortgezet. Als het project wordt voortgezet, zal Stichting LOS zich inzetten voor verspreiding van gezamenlijke data, ASKV zal zich inzetten voor een effectieve zichtbaarheid en lobby.

Resultaten uitrol:

- per stad elk kwartaal een overzicht inclusief analyse van weigeringen, opvang en uitstroom van ongedocumenteerden. Landelijk twee keer per jaar een overzicht hiervan.
- gedurende de looptijd twee keer een training aan de lokale organisaties voor het gebruik van de gegevens voor eigen lobby-activiteiten.
- gedurende de looptijd drie landelijke themabijeenkomsten over de mogelijkheden voor begeleiding van ongedocumenteerden.

De begroting van dit project bedraagt ongeveer 70.000 voor twee jaar, te verdelen over de participerende organisaties in de deelnemende steden, waarvan 23.000 voor Stichting LOS.

C-2. Project Dublinclaimanten

Asielzoekers die via een ander land Europa binnenkwamen, worden door Nederland verwezen naar het land van eerste aankomst. Het gaat inmiddels in Nederland om bijna de helft van de nieuwe asielaanvragers. Voor veel asielzoekers is het indienen van een asielverzoek in het land van eerste aankomst problematisch, bijvoorbeeld omdat de opvang in dat land tekortschiet, omdat ze familie in Nederland hebben, of omdat hun kansen op asiel in Nederland beter zijn. Een deel van hen kiest ervoor om 18 maanden 'onder te duiken', omdat daarmee de Dublinclaim op het eerste land vervalft.

Dit project is bedoeld om de situatie van Dublinclaimanten in Nederland onder de aandacht te brengen door publiek en politiek hierover te informeren, met de bedoeling om de uitvoering van de DublinVerordening in Nederland te beïnvloeden en de doelgroep te helpen. Het project heeft vier onderdelen:

- 1) *Expertise en informatie*, gericht op Nederlandse hulpverleners aan asielzoekers en ongedocumenteerden die te maken hebben met de Dublinregeling. De website WaytoStay van STIL wordt daarom uitgebreid met informatie over de omstandigheden in diverse Dublinlanden en links naar de hulpverlening daar.

- 2) *Informatie voor doelgroep* over de situatie in landen van eerste aankomst, in diverse talen. Hiermee kunnen zij geïnformeerd beslissen over eventuele overdracht. Dit vindt ook een plek op de website.
- 3) *Campagne*. Dit gebeurt deels op de website en deels via social media. Bovendien wordt de problematiek onder de aandacht gebracht bij reguliere media en wordt gewerkt aan lobby door samenwerking en contacten met politici. Voor dit onderdeel is Amsterdam City Rights verantwoordelijk.
- 4) *Steun verwerven* van mensen die willen helpen. Hiervoor wordt samengewerkt met STIL en andere lokale organisaties en burgerinitiatieven in de grote steden.

Het project wordt ontwikkeld samen met Amsterdam City Rights en STIL-Utrecht. De ontwikkeling van dit project is vertraagd en zal in 2020 opnieuw opgepakt worden. Hierbij zal rekening worden gehouden met de voorziene aanpassingen w.b. de Dublinverordening die aangekondigd zijn door de Europese Commissie.

D. Randvoorwaarden

Het draaiend houden van het kantoor van Stichting LOS kost vanzelfsprekend ook personele inzet. Dit betreft bijvoorbeeld intern overleg, overleg met het bestuur en met andere partners in het veld, bijwonen van netwerkbijeenkomsten, overleg met fondsen en het schrijven van projectvoorstellen.

Stichting LOS zal in 2021 verder werken aan het versterken van de organisatie, door middel van:

1. Versterking van de organisatorische basis door gebruik te maken van de capaciteiten van de bestuursleden en de Raad van Advies.
2. Vergroting van de slagkracht door strategische samenwerking met nieuwe organisaties.
3. Verbreding van de basis van financiers, die voor de projecten worden aangesproken.

D-1. Organisatie

In 2020 zijn twee nieuwe **bestuursleden** bereid gevonden om het bestuur te versterken, tevens is één bestuurslid teruggetreden. In 2020 zullen bij Stichting LOS **twee medewerkers** werken voor ieder 4 dagen per week, plus permanent 4 stagiaires in deeltijd voor het uitgebreide Meldpunt. Vanwege zwangerschap is één medewerkster in 2020 tijdelijk vervangen, dit wordt ook in 2021 voorzien.

De **Raad van Advies**, die in 2017 is opgericht, bestaat uit 8 leden en zal ook in 2021 twee keer per jaar bijeenkomen.

D-2. Samenwerking

Ook in 2021 zullen we nauw samenwerken met **lokale hulpverleners** uit het hele land. Daarnaast werken we samen met **thematische organisaties** zoals bijvoorbeeld Amnesty International, VluchtelingenWerk, Dokters van de Wereld, en het NJCM (Nederlands Juristencomité voor de Mensenrechten) dat o.a. de schaduwrapporthages bij mensenrechtenverdragen coördineert. Deze netwerken blijven we onderhouden door regelmatig contact.

Voor onze **Europese samenwerking** maken we dankbaar gebruik van het netwerk via PICUM.

D-3. Financiële basis

We hopen in 2021 projectfinanciering te realiseren voor bovenstaande projecten. Een aantal fondsen heeft ons driejarige subsidie gegeven, die afloopt in 2020. **Daarom is het voor de Stichting LOS noodzakelijk om naast de ons bekende fondsen ook fondsen benaderen buiten het al bekende circuit. Daarvoor gaan we als bestuur advies inwinnen bij MARA en bij fondsenwerfers in ons netwerk. Indien blijkt dat dit begin 2020 nog onvoldoende resultaat heeft opgeleverd zullen we een professionele fondsenwerver betalen om ook voor 2021 e.v. voldoende fondsen hebben om het werk van de Stichting LOS door te kunnen zetten.**

E. Begroting